

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 374/2025-14

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ladislava Duditša a sudcov Libora Duľu (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. Milan Kukučka, s. r. o., Farská 7, Nitra, proti rozsudku Okresného súdu Nitra sp. zn. 16C/177/2016 z 10. mája 2019, rozsudku Krajského súdu v Nitre sp. zn. 12Co/87/2023 z 13. februára 2024 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 9Cdo/76/2024 z 26. marca 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 27. júna 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), práv na ochranu vlastníckeho práva a práva na primeranú náhradu za jeho obmedzenie podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy rozhodnutiami všeobecných súdov označených v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje zrušiť napadnuté rozhodnutia a vec vrátiť okresnému súdu na ďalšie konanie.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že žalobca H2G, s.r.o., žalobou doručенou okresnému súdu 12. apríla 2016 inicioval proti sťažovateľovi súdne konanie, kde v merite veci žiadal zriadiť vecné bremeno spočívajúce v práve prechodu cez príľahlý pozemok a v práve užívania zastavanej plochy. Svoj nárok hmotnoprávne odôvodnil poukazom na § 151o ods. 3 a § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka.

3. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 16C/177/2016 z 10. mája 2019 konajúci súd žalobe vyhovel a zriadil v prospech vlastníka stavby vecné bremeno spočívajúce v práve cesty vo forme prechodu

peši a prejazdu povozom, osobnými motorovými vozidlami a nákladnými motorovými vozidlami cez časť pozemku vo vlastníctve sťažovateľa vo vymedzenom rozsahu, ako aj vecné bremeno spočívajúce v práve vlastníka stavby užívať zastavanú časť pozemku vo vlastníctve sťažovateľa na účely výkonu vlastníckych práv. Tiež rozhodol, že žalobca je povinný zaplatiť sťažovateľovi jednorazovú odplatu za zriadenie vecného bremena vo výške 190 eur.

4. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd v poradí prvým rozsudkom sp. zn. 12Co/166/2019 zo 14. júla 2020 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil a priznal žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5. Proti predmetnému rozhodnutiu podal sťažovateľ dovolanie. Najvyšší súd rozsudok krajského súdu uznesením sp. zn. 9Cdo/182/2021 z 24. mája 2023 zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie z dôvodu naplnenia procesnej vady vyplývajúcej z § 420 písm. e) Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

6. Odvolací súd v novom zložení senátu rozsudkom sp. zn. 12Co/87/2023 z 13. februára 2024 opätovne potvrdil rozsudok okresného súdu a svoje rozhodnutie zdôvodnil totožnou právnou a skutkovou argumentáciou ako v prvom rozsudku.

7. Proti predmetnému rozhodnutiu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd uznesením sp. zn. 9Cdo/76/2024 z 26. marca 2025 odmietol.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ namieta neúplne a nesprávne zistený skutkový stav veci – nesprávne uvedený údaj o rozsahu vlastníckeho práva žalobcu a o umiestnení stavby žalobcu, čo spôsobilo zmatečnosť a nezrozumiteľnosť rozsudku okresného súdu, no konajúci krajský súd tejto námietke nevenoval žiadnu pozornosť. Skutočný rozsah užívacieho práva žalobcu vo vzťahu k obmedzeniu vlastníckeho práva sťažovateľa je širší, ako ho žiadal žalobca priznať v petite, neodráža skutočný a trvalo obmedzujúci zásah do vlastníckeho práva sťažovateľa. Žalobca ako jediný momentálne rozhoduje, kto a akým spôsobom vstúpi do areálu, ktorý on užíva. Je teda výlučne na rozhodnutí žalobcu, či sa sťažovateľ k predmetu svojho vlastníctva dostane. Takýto výkon práva nemôže požívať právnu ochranu a stav, ktorý je v rozpore s objektívnym právom, nemôže byť zhojený postupom žalobcu podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka. Žalobca nemôže byť aktívne vecne legitimovaný na podanie žaloby podľa § 135c Občianskeho zákonníka.

9. Sťažovateľ v súdnom konaní poukázal na uvedený nepomer nenáležitej výhody, ktorú žalobca stále a bez obmedzenia požíva, oproti výške navrhovanej odplaty za vecné bremeno a taktiež na nesprávnosť postupu súdneho znalca, ktorý nebol oprávnený podať znalecký posudok v príslušnom odbore. Už okresný súd mal preto žalobu žalobcu pre neunesenie dôkazného bremena žalobcom zamietnuť, prípadne ustanoviť príslušného znalca s oprávnením. Odvolací súd sa v napádanom rozsudku touto skutočnosťou nijakým spôsobom nezaoberal.

10. Určenie výšky náhrady vždy závisí od úvahy súdu, ktorá musí byť riadne zdôvodnená s ohľadom na všetky okolnosti prípadu, a preto záver súdu prvej inštancie o tom, že nie je oprávnený sám si uvedenú otázku vyhodnotiť, je nesprávny.

11. Okresný súd vo svojom rozsudku ďalej uviedol, že dospel k záveru, že na zriadenie vecného bremena spočívajúceho v práve prechodu, tak ako ho požaduje žalobca, sú splnené zákonné podmienky, s čím sťažovateľ nesúhlasí.

12. Je nesporné, že žalobca nie je vlastníkom pozemkov pod stavbou. Žalobca však v čase podania žaloby bol vlastníkom, resp. majoritným spoluvlastníkom príslušného pozemku, ktorý v priebehu súdneho konania previedol na spriaznenú osobu. Súd prvej inštancie konštatoval, že uvedený prevod je v poriadku a žalobca preukázal, že pozemok neprevádzal s cieľom „poškodiť“ sťažovateľa. Vo všeobecnosti by malo platiť, že ak sa vlastníkom stavby vlastným zavinením zbavil prístupu k svojej stavbe, nemožno mu právo nevyhnutnej cesty priznať. Súd prvej inštancie a následne aj odvolací súd v tomto smere ani bližšie nerozvíjali a neskúmali možnosť alternatívneho prístupu k stavbe žalobcu.

13. Ak teda žalobca vždy mal a má aj toho času možnosť zabezpečiť si prístup k stavbe na zmluvnom základe po príslušných pozemkoch, žalovaného nemôže diskvalifikovať skutočnosť, že práve na jeho pozemkoch sa nachádza asfaltová cesta, a preto je prístup pre žalobcu po tejto komunikácii pohodlnejší a menej finančne náročný.

14. Sťažovateľ sa nestotožňuje s právnym posúdením súdov oboch inštancií, podľa ktorého by vlastníkom stavby mohol podať návrh podľa § 135c ods. 3 Občianskeho zákonníka.

15. Sťažovateľ taktiež namieta vykonateľnosť petitu, keďže čiastočný zápis nie je možný pri zápise vecných bremien, ak ide o pozemky registra E.

16. Odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu sťažovateľ nepovažuje za preskúmateľné a dôvodné, pretože odvolací súd rigidne a formalisticky prijal záver, že nezistil také nedostatky v postupe odvolacieho súdu, ktoré by odôvodňovali záver, že závery odvolacieho súdu by boli svojvoľne alebo zjavne nedôvodné. Ďalej súd bez bližšieho skúmania právnej otázky uviedol, že nepristúpil k vecnému prejednaniu právnej otázky z dôvodu jej nevymedzenia. S uvedenými závermi sťažovateľ nesúhlasí a zastáva názor, že takýmto postupom bolo porušené jeho právo na súdnu ochranu.

17. V súvislosti s právnymi závermi najvyššieho súdu a krajského súdu a v súvislosti s ich procesným postupom sťažovateľ namieta:

- odvolací súd uviedol, že považuje rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny bez dôsledného vysporiadania sa so všetkými podstatnými tvrdeniami sťažovateľa, čím mu znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva, a to v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces;
- v rámci hodnotenia dôkazov súd prvej inštancie, následne ani odvolací súd žiadnym spôsobom neprihliadali na vyjadrenia a dôkazy predložené sťažovateľom a skutkový stav vyhodnotili jednostranne v neprospech sťažovateľa;
- konajúce súdy neskúmali nepomer nenáležitej výhody k výške navrhovanej odplaty za vecné bremeno a taktiež nesprávnosť postupu súdneho znalca; primeranosť odplaty žiadnym spôsobom neskúmali, resp. neskonfrontovali s inými prípadmi;

- konajúce sudy nerozvíjali a neskúmali možnosť alternatívneho prístupu k stavbe žalobcu, ktorý mal a má možnosť zabezpečiť si prístup k stavbe na zmluvnom základe cez príľahlé pozemky;
- nesprávny je aj záver, ktorý si osvojil aj odvolací súd, že možná prístupová cesta by prichádzala do úvahy cez pozemok vo vlastníctve žalobcu a vo vlastníctve Slovenskej republiky, t. j. tretieho subjektu, s ktorým by žalobca musel viesť rokovania týkajúce sa prístupu cez tieto pozemky a nie je vylúčené, že by rovnako muselo dôjsť k podaniu žaloby o zriadenie vecného bremena;
- dovolací súd vyčerpávajúcim spôsobom nevysvetlil dôvody svojho rozhodnutia, prečo neskúmal sťažovateľom vznesené námietky týkajúce sa možnosti zriadenia vecného bremena, jeho rozsahu, odplaty, alternatívne možnosti a v konečnom dôsledku nepristúpil k vecnému prejedaniu;
- sťažovateľ poukazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo 257/2021, v ktorom najvyšší súd pristúpil k vecnému prejedaniu dovolania. Námietky žalovaného pritom boli obdobného charakteru ako námietky sťažovateľa, ktoré najvyšší súd nesubsumoval pod § 420 písm. f) CSP (ako to urobil senát v už uvedenej veci), čím bolo porušené právo sťažovateľa na súdnu ochranu, ako aj právo sťažovateľa na ochranu vlastníckeho práva a právo na primeranú náhradu za jeho obmedzenie.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

18. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a porušenie vlastníckeho práva sťažovateľa (čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy) rozsudkom okresného súdu, rozsudkom krajského súdu a uznesením najvyššieho súdu v konaní o zriadenie vecného bremena, v ktorom sťažovateľ vystupuje v postavení žalovaného.

III.1. K napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu:

19. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné sudy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

20. Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné sudy. Ústavný súd pri uplatňovaní svojej právomoci vychádza zo zásady, že ústava ukladá všeobecným súdom chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Právomoc ústavného súdu je preto subsidiárna a uplatní sa až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť a aj domáhal využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom,

musí takúto sťažnosť odmietnuť pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

21. V danom prípade mal sťažovateľ k dispozícii opravný prostriedok, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv účinne poskytuje. Proti napadnutému rozsudku okresného súdu mohol podať (a aj podal) odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd rozsudkom. Ústavný súd preto konštatuje absenciu svojej právomoci na preskúmanie napadnutého rozsudku okresného súdu.

22. Rovnaký záver je potrebné prijať aj vo vzťahu k napadnutému rozsudku krajského súdu, proti ktorému sťažovateľ podal dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil existenciou vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP, ako aj nesprávnym právnym posúdením veci podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. V ústavnej sťažnosti pritom formuluje námietky, ktoré sa argumentačne významne prekrývajú s dovolacími námietkami, ktoré však boli predmetom preskúmania najvyšším súdom z hľadiska posudzovanej prípustnosti dovolania. V tejto súvislosti ústavný súd zdôrazňuje, že právomoc najvyššieho súdu poskytnúť ochranu právam sťažovateľa označeným v bode 1 tohto uznesenia predchádza oprávneniam ústavného súdu, a to vzhľadom na už zmienený princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy. Existencia opravného konania nepripúšťa možnosť ústavného súdu rozhodovať o napadnutom rozsudku krajského súdu, keďže dovolanie predstavovalo v tomto prípade účinný právny prostriedok ochrany práv sťažovateľa (II. ÚS 345/2020, III. ÚS 39/2022, II. ÚS 251/2024).

23. Sťažovateľ by vo vzťahu k odvolaciemu súdu mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku (pozri IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022, I. ÚS 198/2024), avšak takéto námietky v ústavnej sťažnosti neidentifikoval, resp. nemožnosť obrátiť sa s takýmto druhom námietok na dovolací súd ani netvrdil.

24. Uplatňujúc princíp subsidiarity právomoci vyplývajúci z čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti napadnutým rozsudkom okresného súdu a krajského súdu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

III.2. K napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu:

25. Ústavný súd zdôrazňuje, že uplatnenie jeho právomoci je viazané nielen na splnenie formálnych náležitostí ústavnej sťažnosti, ale aj jej náležitostí obsahových (čl. 127 ods. 1 ústavy, § 39 ods. 3 a 4, § 43 zákona o ústavnom súde), ktoré musí spĺňať každý návrh na začatie konania, o to viac ústavná sťažnosť (§ 123 zákona o ústavnom súde). Odôvodnenie ústavnej sťažnosti je podstatnou (osobitnou) náležitosťou ústavnej sťažnosti a od jeho kvality sa v zásade odvíja možnosť prieskumu ústavného súdu. Preto musia dôvody ústavnej sťažnosti korešpondovať s jednotlivými namietanými porušeniami základných práv alebo slobôd. Súčasne je potrebné uviesť, že účelom obligatórneho zastúpenia advokátom v konaní o ústavnej sťažnosti je zabezpečiť zrozumiteľné skutkové a právne vymedzenie namietaného porušenia ústavných práv sťažovateľa v podobe náležitej argumentácie.

26. Prihliadajúc na už uvedené, ústavný súd konštatuje, že aj keď je sťažovateľ v konaní pred ústavným súdom kvalifikovane právne zastúpený, jeho ústavná sťažnosť neobsahuje takmer

žiadnu ústavnoprávne relevantnú argumentáciu týkajúcu sa namietaného porušenia označených práv uznesením najvyššieho súdu, ktorým bolo rozhodnuté o odmietnutí jeho dovolania podaného z dôvodov podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Sťažovateľ iba všeobecne označuje uznesenie najvyššieho súdu za svojvoľné, arbitrárne a nepreskúmateľné (strohá námietka uvedená na strane 9 v bode vii sťažnosti).

27. Argumentácia sťažovateľa v ústavnej sťažnosti je v zásade iba nesúhlasom (polemikou) sťažovateľa s rozhodnutiami súdov nižšej inštancie, v rámci ktorej poukazuje na nesprávnosť a neúplnosť skutkových zistení a nesprávnosť právneho posúdenia. Akákoľvek zrozumiteľná ústavnoprávna argumentácia spochybňujúca správnosť záverov uvedených v napadnutom uznesení najvyššieho súdu a týkajúcich sa posúdenia uplatnených dovolacích dôvodov však absentuje, resp. nemožno z odôvodnenia sťažnosti ustáliť, ktoré závery najvyššieho súdu sú nesprávne a z akých dôvodov.

28. Ústavný súd v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemá *ex officio* prieskumnú právomoc, t. j. nemá oprávnenie bez námietky sťažovateľa *en bloc* preskúmať napádané rozhodnutie a iniciatívne vyhľadávať prípadné ústavne neudržateľné pochybenia. Inými slovami, tvrdenie sťažovateľa bez jeho konkretizácie v interakcii s napádaným rozhodnutím nepostačuje na meritórne konštatovanie o porušení sťažovateľom označených práv a slobôd (I. ÚS 245/2018). Z tohto dôvodu ústavná sťažnosť sťažovateľa nespĺňa všeobecnú zákonom predpísanú náležitosť odôvodnenia návrhu podľa § 43 ods. 1 zákona o ústavnom súde a osobitnú náležitosť ústavnej sťažnosti ustanovenú v § 123 ods. 1 písm. d) zákona o ústavnom súde.

29. Keďže nesplnenie zákonom ustanovených náležitostí sa týkalo esenciálnych obsahových náležitostí ústavnej sťažnosti, ústavný súd sťažovateľa nevyzýval na odstránenie nedostatkov ústavnej sťažnosti.

30. Uvedené vedie ústavný súd k záveru o nutnosti odmietnuť ústavnú sťažnosť sťažovateľa v tejto časti podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde z dôvodu nesplnenia zákonom ustanovených náležitostí.

31. Nad rámec tohto dôvodu odmietnutia sťažnosti v záujme poskytovania materiálnej ochrany základných práv a slobôd ústavný súd dodáva, že aj v prípade perfektnej ústavnej sťažnosti by existoval dôvod na jej odmietnutie, a to pre jej zjavnú neopodstatnenosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde. Ústavný súd konštatuje, že uznesenie najvyššieho súdu s prihliadnutím na dovoláciu argumentáciu sťažovateľa poskytlo dostatočne jasné dôvody, na základe ktorých bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté. Sťažovateľom namietanú procesnú vadu zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP najvyšší súd nezistil (pozri predovšetkým body 13 až 16 odôvodnenia), poukazujúc na dostatočnosť odôvodnenia rozsudku krajského súdu, ktoré je potrebné posudzovať v spojení s rozsudkom okresného súdu, keďže tvoria jeden celok a určujúca je ich spätosť. Tiež sa vyjadril k námietke sťažovateľa o nesprávnom postupe konajúcich súdov týkajúcom sa znaleckého dokazovania, akcentujúc návrhovú iniciatívu procesných strán, ktorá sa v oblasti dokazovania v sporovom konaní skoro výlučne presunula na procesné strany, teda aj sťažovateľa ako žalovaného. Vo vzťahu k posúdeniu prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP najvyšší súd konštatoval (bod 17 odôvodnenia) nevymedzenie dovolacej otázky sťažovateľom spôsobom predpokladaným v § 432 CSP, zdôrazňujúc, že sťažovateľ prípustnosť predmetného dovolacieho dôvodu odôvodňoval takmer identickými dôvodmi ako v prípade

namietanej zmätočnosti. Z predloženého dovolania sťažovateľa nevyplýva konkrétna právna otázka, ide skôr o polemiku sťažovateľa s právnymi závermi súdov nižšej inštancie bez uvedenia akéhokoľvek rozhodnutia najvyššieho súdu, od ktorého sa napadnuté rozhodnutie malo odkloniť (až v ústavnej sťažnosti sťažovateľ argumentoval kasačným uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 7Cdo/257/2021, v ktorom dovolací súd posúdil ako nedostatočnú odplatu za zriadenie vecného bremena, avšak za iných skutkových okolností). Ústavný súd preto konštatuje, že nezistil žiadnu skutočnosť, ktorá by signalizovala svojvoľný postup najvyššieho súdu, ktorý by nemal oporu v procesných kódexoch, ktoré bol najvyšší súd povinný na daný prípad aplikovať. Napadnuté uznesenie najvyššieho súdu tak nevykazuje znaky arbitrárnosti.

32. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2025

Ladislav Duditš
predseda senátu